

Regionų komiteto nuomonė. Komisijos tarnybų darbinis dokumentas

(2013/C 17/04)

REGIONŲ KOMITETAS

- palankiai vertina Komisijos ketinimą reikalauti, kad valstybės narės užmegztų partnerystės principu pagrįstą valdžios institucijų bendradarbiavimą nacionaliniu, regionų ir vietos lygmenimis bei su ekonominiais, socialiniais partneriais ir NVO;
- remia Komisijos iniciatyvą dėl Europos partnerystės elgesio kodekso (EPEK), kuris papildo Bendrų nuostatų reglamentą, ir labai apgailestauja dėl Tarybos sprendimo iš derybų schemos pašalinti Elgesio kodeksą;
- ragina Komisiją užtikrinti, kad EPEK garantuotų realią pusiausvyrą tarp būtinybės valstybėms narėms laikytis dokumente nustatytų partnerystės reikalavimų ir valstybių narių teisės išsaugoti savo konkrečias nuostatas ir galiojančią praktiką, visų pirma atsižvelgiant į subsidiarumo principą;
- pabrėžia, kad partnerystė yra esminė sąlyga stiprinti sanglaudos politikos veiksmingumą ir tik visus lygmenis apimanti daugiapakopio valdymo sistema gali veiksmingai susieti Europos Sąjungos nustatytas strategines gaires su vietos ir regionų uždaviniais;
- prašo vietos ir regionų valdžios institucijas visapusiškai dalyvauti rengiant partnerystės sutartis ir nustatant ir įgyvendinant regioninės politikos investicijų prioritetus;
- mano, kad būtina nustatyti atitinkamą partnerių hierarchiją, kurios viršuje būtų vietos ir regionų valdžios institucijos, nes jos išreiškia bendrą požiūrį, pripažįsta bendras vertybes ir atstovauja bendriems interesams;
- atkreipia dėmesį į būtinybę priderinti partnerius prie programos rūšies, tačiau abejoja, ar įmanoma programas suskirstyti pagal fondus.

Pranešėjas	Stanislaw SZWABSKI (PL/EA), Gdynės miesto tarybos pirmininkas
Pamatinis dokumentas	Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Partnerystės principas įgyvendinant Bendros strateginės programos fondų paramą. Europos partnerystės elgesio kodekso elementai“
	SWD (2012) 106 final

I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

REGIONŲ KOMITETAS

Ižanga

1. pritaria Komisijos nuomonei, kad partnerystė yra **svarbiausias veiksnys** siekiant įgyvendinti strategiją „Europa 2020“ ir sėkmingai įsisavinti ES Bendros strateginės programos (BSP) fondų paramą;

2. palankiai vertina Komisijos ketinimą **reikalauti**, kad valstybės narės užmegztų partnerystės principu pagrįstą valdžios institucijų bendradarbiavimą nacionaliniu, regionų ir vietos lygmenimis bei su ekonominiais, **socialiniais partneriais ir NVO** visais ES politikos įgyvendinimo aspektais;

3. remia Komisijos iniciatyvą dėl Europos partnerystės elgesio kodekso (EPEK), kuris papildo Bendrų nuostatų reglamentą; EPEK yra dokumentas, **sukonkretinantis ir išplečiantis** partnerystę rengiant, įgyvendinant ir vertinant Bendros strateginės programos fondus ir programas;

4. labai apgailestauja, kad Taryba, neatsižvelgdama į Europos Parlamento ir Regionų komiteto išreikštas pozicijas, nusprendė iš derybų schemas pašalinti Elgesio kodeksą; jie ir toliau gins poziciją, kad ši priemonė būtina 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu;

5. atsižvelgdamas į pirmiau minėtas nuostatas, ragina Komisiją užtikrinti, kad EPEK garantuotų **realią pusiausvyrą** tarp būtinybės valstybėms narėms laikytis dokumente nustatytų partnerystės reikalavimų ir valstybių narių teisės išsaugoti savo konkrečias nuostatas ir galiojančią praktiką;

6. dėl to siūlo pagalvoti, ar nevertėtų į EPEK projektą įtraukti **išankstinio susitarimo** dėl metodo, kaip kiekviena valstybė narė patenkins partnerystės reikalavimus, laikydama savo konkrečių sąlygų, procedūrą. Tokių susitarimų nuostatos leistų Komisijai patikrinti, ar partnerystės sutartys ir programos atitinka EPEK reikalavimus;

7. atkreipia dėmesį ir pabrėžia, kad sanglaudos politika jau savaime **apima strateginį matmenį ir atsakomybės**

perdavimą vietos ir regionų valdžios institucijoms, kurios turi patirties ir žinių, kad galėtų sėkmingai įgyvendinti partnerystę valstybėse narėse. Kai tik su Komisija pasiekiamas susitarimas dėl bendros strategijos, atsakomybė už svarbius sprendimus, pavyzdžiui, dėl projektų atrankos ir valdymo, dažnai perduodama regionams;

8. pabrėžia, kad dėl šios priežasties partnerystė yra esminė sąlyga stiprinti sanglaudos politikos **veiksmingumą**, leidžianti Europos Sąjungos nustatytas strategines gaires pritaikyti vietos ir regionų uždaviniams. Iš esmės, tik visus lygmenis apimanti **daugiapakopio valdymo** sistema gali veiksmingai suderinti tarpusavyje šiuos du matmenis. Vietos ir regionų valdžios institucijos yra svarbi sudėtinė daugiapakopio **valdymo** dalis, todėl jų negalima priskirti tai pačiai kategorijai kaip partnerius iš **nevyriausybinių** sektoriaus;

9. kartu **nepritaria** požiūriui daugiapakopį valdymą įgyvendinti taip, kad didesnis vaidmuo partnerystės procedūrose būtų suteiktas aukštesniems, o ne žemesniems valdymo lygmenims. EPEK turėtų ryžtingai paskatinti valstybes nares imtis efektyvių veiksmų ir užkirsti kelią tokiems atvejams;

10. prašo vietos ir regionų valdžios institucijas **visapusiškai dalyvauti rengiant** Komisijos ir valstybių narių **partnerystės sutartis**, reikalaujant į jas įtraukti bendru sutarimu nustatytas nacionalinių institucijų ir vietos ir regionų valdžios institucijų bendradarbiavimo taisykles, kurios galėtų būti viena iš *ex ante* sąlygų, nurodytų Bendrų nuostatų reglamente;

11. be to, norėtų, kad vietos ir regionų valdžios institucijos svariai prisidėtų **nustatant ir įgyvendinant regioninės politikos investicijų prioritetus**; todėl ragina Komisiją patvirtinti vadovaujančią vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį kitų EPEK nurodytų partnerių atžvilgiu;

12. pritaria Komisijos deklaruojamam ketinimui EPEK valstybėms narėms nustatyti tik **būtiniausias** reikalavimus įtraukti partnerius įvairiais programavimo etapais; kartu išreiškia viltį, kad tokie reikalavimai bus pakankamai griežti ir aiškūs, kad užtikrintų tikrą partnerystę svarbiausiais klausimais;

13. ypač pabrėžia **subsidiarumo ir proporcingumo** principų svarbą; jie, viena vertus, turėtų leisti ir skatinti partnerystėje dalyvauti subjektams tokiu lygmeniu, kuris atitiktų konkrečios programos teritorinę aprėptį, o, kita vertus, užtikrintų partnerių, turinčių galimybių ir galinčių prisidėti prie programos įgyvendinimo, dalyvavimo mastą;

14. atkreipia dėmesį į tai, kad skiriasi ne tik valstybių narių institucijų struktūra ir politinė kultūra, bet **labai skiriasi** ir valstybių narių plotas, gyventojų skaičius, jų tankumas. Šie nacionaliniai, regionų ir vietos lygmens skirtumai iš esmės lemia valstybėse narėse labai skirtingą padėtį, kuri daro poveikį partnerystės įgyvendinimo metodams;

15. palankiai vertina tai, kad Komisija EPEK ketina patvirtinti kaip deleguotąjį aktą, **kai tik** įsigalios Bendrų nuostatų reglamentas. Jeigu bus nuspręsta dokumentui suteikti kitą teisinį statusą, Komitetas ragintų ieškoti sprendimų, užtikrinančių, kad partnerystės principų 2014–2020 m. biudžeto laikotarpiu būtų laikomasi realiau ir tinkamiau;

Partneriai

16. nurodo, kad **EPEK projekte potencialius partnerius skirstant į tris grupes**: a) regionų ir vietos valdžios institucijos, b) ekonominiai ir socialiniai partneriai ir c) įstaigos, atstovaujančios pilietinei visuomenei, įskaitant aplinkosaugos partnerius, nevyriausybinės organizacijos ir įstaigas, atsakingas už moterų ir vyrų lygybės ir nediskriminavimo skatinimą, tam pačiam lygmeniui priskiriamos labai skirtingos įstaigos, turinčios skirtingas galimybes daryti realų poveikį programų įgyvendinimui;

17. atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, atrodo, kad būtina nustatyti **atitinkamą partnerių hierarchiją**. Šios partnerystės hierarchijos viršuje turėtų būti **vietos ir regionų valdžios institucijos**, atsižvelgiant į tai, kad jos yra politiškai legitimios, taigi taip pat politiškai ir finansiškai atsakingos ir privalančios atstovauti bendriems interesams. Jos taip pat atsako už įvairių programų ir projektų įgyvendinimą. Be to, kai kuriose decentralizuotose valstybėse regionų valdžios institucijos turi teisėkūros galią;

18. atkreipia dėmesį į tai, kad teiginys, jog „decentralizuotose“ valstybėse narėse regionams tenka pagrindinių partnerystės organizavimo dalyvių vaidmuo, neturi būti suprantamas taip, jog kitose valstybėse narėse šios funkcijos turės imtis nacionalinės valdžios institucijos;

19. pritaria Komisijos nuomonei, kad ypač **svarbu atrinkti institucijas, organizacijas** ir grupes, kurios gali daryti realią **įtaką** konkrečios programos įgyvendinimui arba kurios pačios gali būti paveiktos įgyvendinamų programų;

20. palankiai vertina tai, kad Komisija pripažįsta procedūras ir metodus, kurie **jau įsitvirtino** valstybėse narėse įgyvendinant partnerystės idėją (praktiniai seminarai, tyrimai, forumai, konsultacijos, susitikimai), tačiau atkreipia dėmesį ir į būtinybę atsižvelgti į **radikaliai pasikeitusias socialinės komunikacijos formas** sparčiai plintant naujoms telekomunikacijų technologijoms. EPEK turėtų skatinti valstybes nares šioje srityje būti drąsesnėms ir novatoriškesnėms. Tai būtina ir tam, kad partnerystės procesuose dalyvautų jauniausi piliečiai;

21. pritaria Komisijos norui įtraukti **pažeidžiamiausių ir labiausiai atskirtų asmenų grupių atstovus**. Tačiau, bendro pobūdžio dokumente jų nevertėtų vardyti, nes, priklausomai nuo vietos sąlygų ir konkrečios programos, gali būti įtraukiamos skirtingos grupės;

22. tačiau atkreipia dėmesį į tai, kad remiantis įgyta patirtimi dėl socialinių **konfliktų**, kylančių įgyvendinant tam tikras iniciatyvas, EPEK turėtų skatinti valstybes nares į partnerystės procesą kuo anksčiau įtraukti atstovus grupių ir įstaigų, galinčių **kritiškai vertinti** konkrečios programos įgyvendinimą;

Regioninės, vietos, miesto ir kitos valdžios institucijos

23. atkreipia dėmesį į tai, kad **regioninėms ir vietos bendruomenėms atstovaujantys partneriai**, nepriklausomai nuo jų oficialios kompetencijos pavienėse valstybėse narėse, išreiškia bendrą požiūrį, pripažįsta bendras vertybes ir atstovauja bendriems interesams. Todėl jų kaip partnerių pozicija objektyviai skiriasi nuo sektorių ir socialinių partnerių, atstovaujančių sektorių požiūriui, vertybėms ir interesams. Tai turėtų **aiškiai atsispindėti** EPEK dokumente;

24. siūlo EPEK dokumente konkrečiai nurodyti, kokios rūšies teritorinės įstaigos gali dalyvauti partnerystės procese. Tai ypač taikytina organams, kurie nėra kurios nors valstybės narės teritoriniai vienetai: **funkcinės vietovės** (miesto, kaimo, infrastruktūros, gamtos, pasienio, pakrantės, kt.), teritorinės savivaldybių bendradarbiavimo grupės ir miestų bendradarbiavimo tinklai;

25. pritaria Komisijos ketinimui EPEK **reikalauti**, kad **regioninės programų valdymo institucijos** organizuotų, visais programos įgyvendinimo lygiais, **partnerystes** tarp vietos ir miesto valdžios institucijų, ekonominių ir socialinių partnerių bei pilietinės visuomenės atstovų, įskaitant aplinkos apsaugos partnerius, nevyriausybinės organizacijos ir įstaigas, atsakingas už moterų ir vyrų lygybės ir nediskriminavimo skatinimą;

26. siūlo į partnerystės procesus įtraukti **miestų valdžios institucijas ir funkcinės miesto vietovių atstovus** ne tik tada, kad jie vykdo integruotas teritorines investicijas (ITI), bet ir visada, kai tai naudinga konkrečios programos atveju;

Ekonominiai ir socialiniai partneriai

27. pritaria Komisijos nuomonei, kad **darbdavių ir darbuotojų organizacijoms** partnerystėje turėtų būti atstovaujama **vienodai**. Tačiau reikia atsižvelgti į tai, kad šių organizacijų organizaciniai lygmenys ir struktūra skirtingose valstybėse narėse labai skiriasi. Dėl daugelio sektorių darbo pobūdžio iš esmės neįmanoma įsteigti darbuotojų organizacijų. EPEK turėtų būti pateiktos rekomendacijos, kuriose, nors ir nebūtų nurodomi konkretūs sprendimai, bet būtų reikalaujama iš valstybių narių parengti bendradarbiavimo su ekonomiais ir socialiniais partneriais procedūras, atsižvelgiant į nacionalinius, regioninius ir netgi vietos ypatumus;

28. atsižvelgdamas į padėtį daugelyje Europos darbo rinkų, atkreipia dėmesį į tai, kad **organizacijos arba institucijos, atstovaujančios darbo ieškantiems asmenims**, ypač jaunimui ir kvalifikuotai darbo jėgai, turėtų būti įtrauktos į minėtų socialinių partnerių sąrašą;

Įstaigos, atstovaujančios pilietinei visuomenei, įskaitant aplinkosaugos partnerius, nevyriausybinės organizacijas, ir įstaigos, atsakingos už moterų ir vyrų lygybės ir nediskriminavimo skatinimą

29. visiškai pritaria Komisijos pasiūlymui, kad partnerystė, kurioje dalyvauja daug įvairių organizacijų, atstovaujančių pilietinei visuomenei, turėtų remtis partnerystė su **bendrosiomis** organizacijomis ir kad turėtų būti remiamas įvairių **tinklaveikos ir bendradarbiavimo** tarp atskirų partnerystėje dalyvaujančių organizacijų **formų** vystymas;

30. atkreipia dėmesį į tai, kad EPEK turėtų būti nurodyti aiškūs ir skaidrūs **NVO atstovų atrankos kriterijai**, iš esmės remiantis jų kompetencija ir praityje vykdyta veikla tam tikros programos srityje;

Partnerystės procesas

Partnerystės priderinimas prie programos

31. atkreipia dėmesį į būtinybę **priderinti partnerius prie programos rūšies**, tačiau abejoja, ar įmanoma programą suskirstyti pagal fondus (Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai, Europos regioninės plėtros fondas, Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondas, Sanglaudos fondas, Europos socialinis fondas), ypač tuo atveju, kai programą planuojama bendrai finansuoti iš keleto fondų. Partneriai turėtų būti pasirenkami pagal programos rūšį ir veiklos sritį;

32. siūlo į EPEK įtraukti bendrą principą, kad konkrečios rūšies partnerio pripažinimas **pagrindiniu** neturėtų savaime užkirsti kelio kitoms įstaigoms dalyvauti partnerystėje, jeigu tai pagrįsta;

33. atkreipia dėmesį į tai, kad programų, finansuojamų iš Europos regioninės plėtros fondo arba Sanglaudos fondo, atveju, būtina užtikrinti, kad partnerystėje dalyvautų organizacijos, atstovaujančios **regioninių ir vietos bendruomenių grupėms ir – ne mažiau svarbu – tarpvalstybinėms grupėms**;

34. mano, kad **mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros įstaigos** taip pat turėtų būti atitinkamų programų partnerės, tik partnerystės mastas ir forma turi atitikti jų konkrečius ypatumus. Taip yra dėl to, kad šiuolaikiniai vystymosi procesai yra sudėtingi ir būtinos gilios specialios žinios veiksmingam poveikiui pasiekti;

Partnerių įtraukimas į programavimo dokumentų rengimą

35. pritaria Komisijos pasiūlytam principui partnerius įtraukti **ankstyvuosiuose programavimo etapuose** ir minčiai atskirti tokias partnerystes nuo Strateginio poveikio aplinkai vertinimo (SPAV) procedūros;

36. pirmiausia pabrėžia, kaip svarbu, kad **vietos ir regionų valdžios institucijos dalyvautų** šiuose programavimo etapuose: 1) atliekant uždavinių, kuriuos reikia spręsti, ir poreikių, į kuriuos turi būti atsižvelgta įgyvendinant BSP fondų paramą, analizę; 2) nustatant tikslus ir prioritetus ir 3) įgyvendinant koordinavimo priemones vystymosi sąveikai pasiekti; be to, ragina valstybes nars išsamiau apibrėžti, kaip ketinama tokias partnerystes užtikrinti;

Partnerystės sutarčių rengimas

37. ragina nustatyti tam tikrus bendrus reikalavimus valstybėms narėms, kad partnerystės sutarčių rengimo metu būtų sukurtos procedūros, užtikrinančios tikrą partnerystę;

38. mano, kad vietos ir regionų valdžios institucijos tiek nacionaliniu, tiek ir regionų lygmeniu turėtų nuolat dalyvauti derybose dėl **partnerysčių sutarčių** rengimo;

39. vertina tai, kad EPEK projekte įtraukta Regionų komiteto iniciatyva dėl **teritorinių paktų dėl strategijos „Europa 2020“** kaip svarbaus daugiapakopio valdymo komponento; kartu mano, kad ši priemonė nėra pakankamai panaudojama;

Dalyvavimo partnerystėje principai

40. **pritaria reikalavimams**, nustatytiems valstybėms narėms EPEK projekte, sukurti **aiškias partnerystės procedūras**, siekiant užtikrinti, kad: 1) dokumentai būtų pateikti ankstyvajame etape, 2) partneriams būtų skirta pakankamai laiko susipažinti su dokumentais, pasitarti ir pateikti atsiliepimus, 3) būtų sukurtos informavimo priemonės, 4) būtų skaidriai informuojama apie tai, kaip atsižvelgta į pasiūlymus ir pastabas ir 5) būtų pranešama apie konsultacijos rezultatus, bei tokius reikalavimus remia.

Informacijos apie tai, kaip įgyvendinama partnerystė, pateikimas programavimo dokumentuose

41. **pritaria reikalavimams**, nustatytiems valstybėms narėms EPEK projekte, kad jos partnerystės sutartyse išsamiai išdėstytų partnerystės principus, ir šiuos **reikalavimus remia**. Tačiau tokie reikalavimai turėtų atitikti kiekvienos valstybės narės konkrečią padėtį. Tai ypač pasakytina apie regionų ir vietos lygmens valdžios institucijų padėtį;

Stebėsenos komitetų sudėtis, vaidmuo ir darbo tvarka

42. pritaria Komisijai, kad **stebėsenos komitetams tenka pagrindinis vaidmuo** įgyvendinant visas programas pagal Europos Sąjungos bendrą strateginę programą; pritaria EPEK projekte valstybėms narėms nustatytiems išsamiesiems reikalavimams (ir juos remia) dėl partnerių dalyvavimo, pirmiausia valdžios institucijų regionų ir vietos lygmeniu, steigiant stebėsenos komitetus. Šios valdžios institucijos turėtų dalyvauti **stebėsenos komitetų** nuolatinėje veikloje ir rengiant oficialius tokios veiklos principus;

Partnerių dalyvavimas projektų atrankoje

43. pritaria pasiūlymui EPEK projekte valdymo institucijoms rekomenduoti nustatyti konkrečius reikalavimus siekiant: 1) įtraukti atitinkamus partnerius į **kvietimų teikti pasiūlymus** rengimo ir pasiūlymų vertinimo procesą, 2) veiksmingai **užkirsti kelią partnerių interesų konfliktui**, 3) užtikrinti nuolatinę žmonių, atstovaujančių partneriams, kurie teikia pasiūlymus, kaitą ir 4) užtikrinti, kad partneriai žinotų visus savo **įsipareigojimus**, susijusius su dalyvavimu projektų atrankos procedūrose. Vietos ir regionų valdžios institucijoms tenka

svarbus vaidmuo atrenkant projektus, galinčius turėti teritorinį poveikį;

Partnerių dalyvavimas teikiant ataskaitas ir vertinant

44. pritaria pasiūlymui EPEK projekte valdymo institucijoms rekomenduoti nustatyti konkrečius reikalavimus dėl **partnerių dalyvavimo rengiant metines** programų įgyvendinimo **ataskaitas** ir 2017 m. ir 2019 m. pirmąjį pusmetį – reguliarias ataskaitas dėl partnerystės sutarčių įgyvendinimo, ypač dėl jose pateikiamos informacijos apie pažangą ir partnerių vaidmenį įgyvendinant partnerystės sutartį;

45. pritaria Komisijos primygtiniam reikalavimui, kad BSP fondų valdymo institucija turi parengti kiekvienos programos vertinimo planą; be to, mano, kad tiesiog būtina pagrįsti, kodėl **priimamos skirtingos taisyklės** dėl programų, finansuojamų iš ERPF, EJRF, Sanglaudos fondo ir Europos socialinio fondo, ir programų, finansuojamų iš EŽŪFKP, **vertinimo planų rengimo**;

Pagalba partneriams

46. kadangi trūksta žinių ir išteklių, kai kuriems partneriams, pirmiausia pilietinei visuomenei atstovaujančioms organizacijoms, įskaitant aplinkosaugos organizacijas, nevyriausybinės organizacijas ir įstaigas, atsakingas už lygių galimybių ir nediskriminavimo skatinimą, gali būti sunku aktyviai dalyvauti partnerystės procese;

47. todėl Regionų komitetas palankiai vertina ir remia tai, kad EPEK projekte valstybėms narėms rekomenduojama dalį savo techninės pagalbos lėšų skirti paremti silpnesnius partnerius.

2012 m. lapkričio 29 d., Briuselis

Regionų komiteto
Pirmininkas

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO